

УДК 005.22:378.4 (477)

Роль самоменеджменту у формуванні soft skills майбутніх документознавців в умовах трансформації вищої освіти

THE ROLE OF SELF-MANAGEMENT IN DEVELOPING SOFT SKILLS OF FUTURE DOCUMENTATION SPECIALISTS IN THE CONTEXT OF HIGHER EDUCATION TRANSFORMATION

САВОНОВА Ганна Іванівна – доктор філософських наук, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», проспект Віталія Грицаєнка, 24, м. Полтава, 36011, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1790-4770>

БЛОХА Ярослав Євгенійович – кандидат філософських наук, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», проспект Віталія Грицаєнка, 24, м. Полтава, 36011, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0799-1789>

МІЗИНА Ольга Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», проспект Віталія Грицаєнка, 24, м. Полтава, 36011, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1988-6353>

DOI <https://doi.org/10.54891/2786-7013/2026-1-13>

SAVONOVA Hanna Ivanivna – Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Department of Ukrainian Studies, Culture and Documentation Science, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 24 Vitalii Hrytsaienko Ave., Poltava, 36011, Ukraine

BLOKHA Yaroslav Yevgeniyovych – Candidate of Philosophical Sciences (PhD), Associate Professor, Department of Ukrainian Studies, Culture and Documentation Science, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 24 Vitalii Hrytsaienko Ave., Poltava, 36011, Ukraine

MIZINA Olha Ivanivna – Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor, Department of Ukrainian Studies, Culture and Documentation Science, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 24 Vitalii Hrytsaienko Ave., Poltava, 36011, Ukraine

Анотація. У статті розглянуто проблему формування soft skills у майбутніх документознавців у контексті трансформації сучасної системи вищої освіти. Здійснено аналіз наукових підходів до визначення сутності та структури м'яких навичок, а також окреслено їхню роль у професійній підготовці фахівців інформаційно-документної сфери. Наголошено, що сучасний ринок праці висуває до випускників закладів вищої освіти вимоги, які виходять за межі суто професійних знань і передбачають розвиток комунікативних, організаційних, аналітичних, адаптивних та соціально-емоційних компетентностей. Проаналізовані навички студентів, які формуються згідно з ОПП «Документознавство та інформаційна діяльність» Полтавської політехніки імені Юрія Кондратюка. Акцентовано, що для документознавця важливим є не лише вміння працювати з інформацією та документами, але й здатність ефективно взаємодіяти з людьми, розуміти інформаційні запити користувачів, працювати в команді, ухвалювати рішення та організовувати власну діяльність. Проаналізовано можливість використання інструментів самоменеджменту як ефективного засобу розвитку soft skills у процесі професійної підготовки студентів. Показано, що впровадження елементів

© САВОНОВА Ганна Іванівна, БЛОХА Ярослав Євгенійович, МІЗИНА Ольга Іванівна

самоменеджменту в освітній процес сприяє формуванню в студентів навичок самоорганізації, планування часу, визначення професійних пріоритетів, самоаналізу та саморозвитку. Розглянуто приклади використання таких інструментів, як SWOT-аналіз, метод портфоліо, матриця Ейзенхауера, методи таймменеджменту, а також практики формування особистісної та професійної візії майбутнього фахівця. Обґрунтовано доцільність інтеграції цих інструментів у зміст дисциплін професійної підготовки, зокрема «Організація науково-дослідної роботи студентів», «Інформаційно-аналітична діяльність», «Кадрове діловодство та менеджмент» та інших. Зроблено висновок, що системне використання інструментів самоменеджменту сприяє гармонійному поєднанню розвитку професійних і гнучких навичок, формує у студентів відповідальне ставлення до власного професійного становлення та підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Ключові слова: *soft skills та самоменеджмент, професійна підготовка, студенти-документознавці, освітня програма, таймменеджмент та професійна компетентність.*

Summary. *The article examines the problem of developing soft skills in future documentation specialists in the context of the transformation of the modern higher education system. The study analyzes academic approaches to defining the essence and structure of soft skills and outlines their role in the professional training of specialists in the information and documentation sector. It is emphasized that the modern labor market places demands on higher education graduates that go beyond purely professional knowledge and require the development of communicative, organizational, analytical, adaptive, and socio-emotional competencies. The skills developed in students according to the Educational and Professional Program «Documentation and Information Activity» at Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic are analyzed. It is highlighted that for a documentation specialist it is important not only to be able to work with information and documents but also to interact effectively with people, understand users' information requests, work in a team, make decisions, and organize their own activities. The possibilities of using self-management tools as an effective means of developing soft skills in the process of students' professional training are analyzed. It is shown that the introduction of self-management elements into the educational process contributes to the development of students' self-organization skills, time management, identification of professional priorities, self-analysis, and self-development. Examples of the use of such tools as SWOT analysis, the portfolio method, the Eisenhower matrix, time management techniques, and practices for shaping the personal and professional vision of a future specialist are considered. The expediency of integrating these tools into the content of professional training disciplines, in particular «Organization of Students' Research Work», «Information and Analytical Activity», and «Personnel Administration and Management», among others, is substantiated. It is concluded that the systematic use of self-management tools contributes to the harmonious combination of the development of professional and soft skills, fosters students' responsible attitude toward their professional development, and increases their competitiveness in the labor market.*

Key words: *soft skills and self-management, professional training, documentation students, educational program, time management and professional competence.*

Вступ. Французький філософ Ж. Ліотар у своїй праці «Ситуація постмодерну» схарактеризував сучасне суспільство як «прозоре», де знання перетворюються на інформаційний товар, а великі наративи втрачають владу над людською свідомістю. Таке суспільство стає менш прогнозованим, а звичні стереотипи мислення та моделі поведінки, у тому числі в професійній діяльності не ефективними. Виникає потреба у формуванні тих навичок, які допоможуть людині швидко адаптуватися під зміни, адже світ стає хаотичним, завдання в професійній діяльності багатоваріантними, а комунікація між суб'єктами діяльності – вертикально невизначеною.

Дослідження таких навичок, які спочатку іменувалися як «соціально-комунікативні», а потім як «гнучкі» розпочалося в 70-ті роки ХХ століття, що пересікалося з результатами дослідження креативного мислення (Дж. Гілфорд, Е. Торренс, А. Адлер). Після низки праць психологів про складові та роль емоційного інтелекту в розвитку особистості й успішній

самореалізації (Д. Гоулман, Г. Гарднер, Р. Бар-Он) уявлення про ці навички набуло структурованості. Це своєю чергою призвело до зростання попиту серед працедавців на таких працівників, які демонструють не лише набутті суто професійні знання та навички (hart skills), але і ті навички, які відносять до м'яких або гнучких (soft skills). Попит на розвиток soft skills в Україні виник у другій декаді ХХІ століття, а вже в 20-ті роки перетворився на запит підприємств та працедавців до системи освіти, що і призвело до реформування усієї системи освіти від закладів загальної середньої освіти до вищої.

Аналіз останніх досліджень дозволяє зрозуміти, що в науково-інформаційній базі України вже наявні результати досліджень soft skills, хоча фундаментальних досліджень наразі не існує. Переважно дослідники зосереджуються або на теоретичному аналізі soft skills, або на проблемах розвитку м'яких навичок у студентів тих чи інших спеціалізацій. Обидва підходи, на нашу думку, є важливими, адже напрацьовані результати теоретичного осмислення аспектів визначення структури та компонентів soft skills сприяє усвідомленню важливості цих навичок, формують уявлення про те, як можна поєднувати вимоги до soft skills з hart skills під час розробки освітньої програми в системі вищої освіти, а опис методичної роботи зі студентами допомагає викладачам у підборі та модернізації власних інструментів навчальної діяльності. Так, Д. Левіт та Т. Євтухова аналізують фактори впливу розвитку soft skills на саму модель освіти, роблять прогнозування впливу м'яких навичок на розвиток високоякісного людського капіталу [5]. С. Наход детально проаналізував такі компоненти soft skills, як: інноваційний, прогностичний, акмеологічний, а також визначив конкурентоздатність працівника в залежності від рівня розвинутої м'яких навичок [7]. А. Шелякіна, О. Торосян не лише дослідили методи навчання студентів, але і описали досвід розвитку soft skills у студентів під час проходження практики [11]. Г. Малик окреслив ключові компетентності документознавців, серед яких були і особистісні та порівняв український досвід з міжнародним щодо вимог до майбутніх документознавців [6]. А. Зленко, Д. Мірошніченко досліджують важливість розвитку комунікативної компетентності у студентів-документознавців, зазначають у необхідності гнучкого підходу викладачів щодо формування та розвитку важливих компетентностей у студентів [2]. Водночас є потреба в методичному вдосконаленні підготовки молодих кадрів у галузі бібліотечної, архівної, документознавчої справи та інформаційної аналітики.

Мета статті визначення особливостей розвитку soft skills у студентів-документознавців з врахуванням інструментів самоменеджменту.

Виклад основного матеріалу. Soft skills – є універсальними навичками, розвиток яких потрібен кожній людині незалежно від її професійного спрямування. Ці навички повинні доповнювати професійні, а не перебувати в протистоянні ним, але складність полягає у вимірюванні рівня сформованості цих навичок, адже для визначення рівня сформованості hart skills існують критерії та методи (тести, практичні завдання, спеціальні іспити), і все це є неодмінними компонентами освітніх та робочих програм у закладах вищої освіти. Чого не скажеш про м'які навички, де суб'єктивний підхід викладача переважатиме над об'єктивними підходами. До того ж не існує чіткого співвіднесення м'яких навичок до жорстких в межах спеціалізації, що призводить до загального обговорення важливості розвитку soft skills в освітній спільноті, а не до чіткого усвідомлення, які саме компоненти м'яких навичок і на якому рівні повинні бути розвинуті на виході підготовки спеціаліста. Виникає ціла низка питань щодо того наскільки комунікативний, адаптивний, соціально-емоційний, організаційно-діяльнісний компонент м'яких навичок повинен бути розвинутий у студента-бакалавра, який вчиться по спеціальності В13, що повинно переважати у майбутнього документознавця – лідерські навички чи вміння планувати свою діяльність, стресостійкість чи емпатійність,

творче мислення чи стратегічне бачення, які методи роботи будуть доцільніше, і як перевірити кінцевий результат по кожній дисципліні щодо розвитку саме soft skills, а не лише hart skills. Тож ми цілком можемо погодитися з вітчизняними дослідниками, щодо того, що українська вища освіта стоїть на порозі реформ, спрямованих на розвиток затребуваних навичок у майбутніх спеціалістів. І на нашу думку, сліпе копіювання Європейської класифікації навичок, компетенцій, кваліфікацій та професій (ESCO) не сприятиме глибинному усвідомленню ролі soft skills для підготовки конкретних спеціалістів в системі української освіти. Водночас досліджувати систему ESCO є доцільним та необхідним елементом для здійснення ефективного процесу реформування вищої освіти України.

У ст. 91 Закону України «Про вищу освіту» зазначено: «Заклади вищої освіти (наукові установи) самостійно розробляють і затверджують освітні програми з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством, та вимог стандартів вищої освіти» [8]. Відповідно заклади вищої освіти при розробці освітньо-професійних програм самостійно визначають та формулюють загальні й спеціальні компетентності, на розвиток яких у здобувачів освіти спрямована освітня програма. Як зазначила Н. Федоренко: «Формування загальних компетенцій сьогодні розглядається як важливий результат навчання в закладах вищої освіти, разом з професійними компетенціями. На відміну від останніх, які зазначені в посадових інструкціях, кваліфікаційних характеристиках, легко визначаються і вимірюються, наявність сформованих «м'яких» навичок визначити не так просто, а тому їх оцінка достатньо часто є суб'єктивною» [9]. Отже, заклад освіти, зокрема гарант освітньо-професійної програми, члени проєктної групи, стейкхолдери визначають, які компоненти soft skills будуть пріоритетними та підсилюватимуть професійні навички здобувачів, виходячи з власних переконань та уявлень про ті посадові обов'язки, які можливо будуть виконувати молоді фахівці. З урахуванням цих бачень викладачі розробляють робочі програми навчальних дисциплін та обирають методи навчання студентів.

Аналіз загальних компетентностей та їхньої відповідності програмним результатам ОПП «Документознавство та інформаційна діяльність» Полтавської політехніки імені Юрія Кондратюка свідчить, що важливими навичками студентів були визначені такі, як: здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, здатність спілкуватися державною та іноземною мовами, працювати в команді, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, спілкуватися з представниками інших професійних груп, ухвалювати рішення та діяти, що перекликаються з програмними результатами: приймати обґрунтовані управлінські та технологічні рішення, бути відповідальним, оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення, забезпечувати ефективну співпрацю в команді, навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань. Таким чином важливими компонентами soft skills згідно з ОПП є комунікативний, організаційно-діяльнісний, адаптивний, аналітичний компоненти.

Розглянемо комунікативні та організаційно-діяльнісні навички. С. Ганаба вказує, що «Однією із засадничих ідей, яка може бути продуктивною в окресленні стратегій розвитку soft skills в освітньому процесі є розуміння, що людина онтогенетично не розвивається у суб'єкт-об'єктних відносинах. Людське буття має діалогову природу. Поза діалогом людина не існує свідомо. <...> У взаємодії, співдії, співпраці з іншими людьми людина розкриває свою самість, дозволяє людині відбутися у повноті своєї сутності. Взаємодія й співпраця з іншими людьми уявляється важливим індикатором значущості власного Я» [1, с. 28].

К. Коваль у своєму дослідженні про взаємозв'язок працевлаштування та наявності гнучких навичок у студентів зазначає, що працедавці тепер шукають людей з такими навичками,

враховуючи, що недостатні професійні знання та уміння людина з розвинутими гнучкими навичками спроможна самостійно доотримати під час здійснення професійної діяльності, тоді, як людина з низьким рівнем таких навичок може «застрягти» на певному професійному рівні та мати неусвідомлену некомпетентність. «Використання «soft skills» передбачає також уміння використовувати різні моделі поведінки навіть в однакових ситуаціях, глибоко розуміти власні інтереси та інтереси зацікавлених сторін, швидко і чітко розставляти пріоритети, робити кращий вибір за наявності альтернатив, швидко прилаштовуватись відповідно до нових викликів та обставин, бути стресостійким до навантажень, вміти досягати поставленої мети» [3, с. 165].

Документознавець працює не лише з документами. Клієнтом документознавця є не інформація, а людина, що звертається із запитом, тому зрозуміти цей запит, проявити емпатію, правильно діяти – це головні навички документознавця. «Фахівці з документознавства та інформаційної діяльності мають справу з різними групами людей, представниками освітніх і професійних груп. Тому, з одного боку, дуже важливо, щоб у будь-якому акті комунікації його учасники дотримувалися загальних норм моралі, втілювали відповідні цінності, вносили у свої взаємини засади комунікативної та моральної культури. З іншого боку, істотно, щоб людина незалежно від обставин життя і власної психічної конституції могла морально реалізувати власні цінності, була спроможною до спілкування з іншими» [2, с. 300]. Безперервні процеси накопичення інформації, зміни в питаннях її збереження, систематизації та відновленні призводять до роботи в умовах невизначеності, що вимагає гнучкості в підходах до роботи, стресостійкості та навчання протягом життя. До того ж сучасний документознавець повинен вміти самостійно планувати свій робочий час, співвідносити власний та робочий час, здійснювати прогнозування змін у галузі своєї професійної діяльності, генерувати ідеї щодо покращення, як процесів збереження та систематизації інформації, так і наданні інформаційних послуг клієнтам, здійснювати самопрезентацію.

Розвинути всі ці необхідні навички у студентів можна під час вивчення не лише дисциплін загальної, але й професійної підготовки: «Документознавства», «Електронного документообігу», «Інформаційно-аналітичної діяльності», «Організації науково-дослідної роботи студентів», «Кадрове діловодство та менеджмент» тощо. Ефективними інструментами розвитку soft skills є інструменти самоменеджменту, які виходять за межі навчальної діяльності та можуть використовуватися студентами надалі самостійно. До того ж інструменти самоменеджменту сприяють зв'язку розвитку гнучких і професійних навичок, адже в системі освіти існує загроза переорієнтуватися на розвиток soft skills за рахунок зниження якості у підходах щодо розвитку hard skills, і тоді на виході можемо отримувати «недоспеціалістів» з дипломами, які не розуміють і не дотримуються принципів роботи, але є комунікабельними, інноваційними та вміють дискутувати.

Інструменти самоменеджменту сприяють конструюванню студентами власної професійної візії з усвідомленням того, які саме гнучкі та професійні навички необхідно буде розвивати протягом чотирьох років навчання на бакалавраті. При такому підході студенти є суб'єктами освітньої діяльності, які самостійно розробляють свою візію, вчаться визначати свої сильні сторони, проєктувати модель «Я – професіонал», планувати робочий час, враховувати біосоціальні та психологічні особливості. Під час занять з використанням інструментів самоменеджменту студент-документознавець самостійно розробляє свою модель майбутнього професіоналу. Так, наприклад, на одному з практичних занять з «Організації науково-дослідної роботи студентів» студенти виписують свої сильні та слабкі сторони. Для цього викладач використовує SWOT-аналіз, націлений на самоусвідомлення. Обговорення самобачення в групі сприяє розширенню уявлення студента про себе, коли інші учасники підмічають

ще якісь сильні сторони, на які сам студент не звернув увагу. Викладач також пропонує дискусію щодо того, на які слабкі чи сильні сторони треба звертати увагу першочергово. Мета такої роботи – розвернути ситуацію на 1800 та показати, що розвиток сильних сторін ефективніше зациклювання на слабких. Крім того така вправа руйнує стереотипи про те, що треба прагнути ідеальності, приховувати, і відповідно, соромитися своїх «недоліків». Усвідомлення того, що і сильні, і слабкі сторони людини роблять її неповторною допомагає зняти тривогу щодо особистісної та професійної невідповідності. Якщо студент визначає своєю слабкою стороною комунікабельність, то може самостійно визначити розвитком якої сильної своєї сторони він може нівелювати ризики у майбутній професійній діяльності. Наприклад, «мені важко дається спілкування з незнайомими людьми, але я вмю швидко та якісно працювати зі значними обсягами інформації, а також маю ідеї щодо ефективного опрацювання кадрових документів».

Варто зазначити, що використання інструментів самоменеджменту не повинно обмежуватися однієї дисципліною. Навпаки, використання їх на інших дисциплінах професійної підготовки створює цілісну систему, хоча і вимагає гнучкості самих робочих програм та співпраці між викладачами. Наприклад, продовження цієї вправи та заповнення ще двох інших колонок «можливості» та «загрози» під час вивчення дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність» робить використання цього інструменту завершеним. Так, процес обговорення комунікаційних бар'єрів в міжкультурному середовищі та етики в масовій комунікації дає можливість студентам співвіднести свої сильні й слабкі сторони з потребами конкретного підприємства. У такому разі розпочатий на ОНДРС SWOT-аналіз матиме своє продовження через кейси на «Інформаційно-аналітичній діяльності», що дозволить студентам визначити власну роль як молодого фахівця, здійснити аналіз власних можливостей та ризиків, а також співвіднести їх з можливостями та ризиками для підприємства, визначити власний функціонал у розв'язанні якоїсь конкретній проблемі, запропонувати усунення певних недоліків через розуміння своїх сильних сторін. А виконання такої роботи малими групами сприяє розвитку лідерських навичок, вміння бачити сильні сторони всіх учасників групи та правильно розподіляти функціонал для досягнення спільного успіху. У цьому плані ми повністю згодні з О. Дещенко, О. Кондрашовою, Ю. Ходикіною, що робота в команді є фундаментальною для досягнення спільних цілей, особливо в умовах зростаючої складності, що зростає та міждисциплінарності сучасних проєктів. Високий рівень колективної взаємодії сприяє синергії та інноваційним рішенням, що є ключовими для успіху організації. Лідерські навички забезпечують стратегічне бачення та здатність мотивувати інших до досягнення високих результатів, що є необхідним для ефективного управління ресурсами та досягнення організаційних цілей [4].

Для формування власної візії студентами ефективним є метод портфоліо. На практичних заняттях з «Кадрового діловодства та менеджменту» вони мають можливість представити два свої портфоліо. Перший відображає реальні досягнення студента на момент розробки портфоліо, інший – майбутні досягнення як фахівця конкретного підприємства за п'ять років після закінчення університету. На основі двох портфоліо реального та прогностичного студент розробляє план свого самовдосконалення так, щоб мати саме такі результати. Додатковим завданням є аналіз роботи конкретного підприємства та визначення посади, на яку б молодий фахівець міг претендувати, функціоналу в межах цієї посади та підготовки такого резюме, яке б відповідало запитам підприємства щодо претендента на цю посаду. Написання резюме не лише розвиває вміння оформлювати такий документ, але і сприяє самоаналізу та формуванню плану власного зростання, визначенню компетентностей, які повинен мати претендент на посаду через співвіднесення свого рівня знань, умінь та навичок.

Велике значення має також уміння планувати свій час, адже час є таким ресурсом, який не відновлюється. При роботі з першокурсниками часто стикаємося з тим, що студенти не вміють це робити, і мають слабе уявлення про те, що за планування неаудиторних години навчальної діяльності вони несуть відповідальність. Як наслідок вони упускають цінні можливості проявити себе на науково-дослідницькому рівні та виконують переважно навчальні завдання.

На заняттях з дисципліни «Організація науково-дослідної роботи студентів» студенти мають можливість опанувати як класичні інструменти таймменеджменту, так і ознайомитися із сучасними версіями планування свого часу, такими як таймбоксинг. Під час лекційного заняття студенти знайомляться з матрицею Ейзенхауера, методом «З'їж жабу», методом Pomodoro, аналізом дня Л. Зайверта, АБВ-аналізом. На практичному занятті студенти працюють над колесом власного життєвого балансу: визначають сфери життя, в яких відчувають незадоволення, формують методи покращення цих сфер, аналізують рівні приділення уваги іншим сферам життя та впливам одних сфер життя на інші.

Розподіляючи свої справи по матриці Ейзенхауера студенти розвивають вміння визначати, які завдання найбільш часозатратні, і чи стосуються вони важливих для студентів сфер життя. Візуалізація усіх своїх завдань сприяє осмисленню студентами власної зайнятості, визначенню тих справ, які не є ні важливими, ні терміновими, осмисленню причин прокрастинації та розробці рекомендацій щодо управління часом.

Крім того ми рекомендуємо вдосконалити матрицю Ейзенхауера таким чином, щоб розподілити завдання на періоди. Ця таблиця може мати такий вигляд (Див. табл. 1).

Таблиця 1.

ПРОТЯГОМ МІСЯЦЯ (березень 2026)	ПРОТЯГОМ НАСТУПНОГО МІСЯЦЯ (квітень 2026)
<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка тез доповіді на студентську конференцію (дедлайн – 10.04.2026) • Виконання навчальних завдань 	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка до академічної мобільності (складання екзамену на знання англійської мови) • Підготовка основної частини курсової роботи
ПРОТЯГОМ РОКУ (2026)	НА НАСТУПНИЙ РІК (2027)
<ul style="list-style-type: none"> • Проходження установчої літньої практики • Здійснення академічної мобільності до Іспанії по проєкту Еразмус+ (вересень–жовтень) 	<ul style="list-style-type: none"> • Подача заявки на участь у студентському самоврядуванні • Підготовка до наукової студентської олімпіади з документознавства

У таблицю планів заносяться як важливі для студента завдання, так і такі, робота над якими займатиме значну кількість часу. Перші вносяться для того, щоб тримати їх в полі зору, адже таку таблицю можна тримати на видному місці (на робочому столі ноутбуку чи додавати в хмару) та час від часу вносити в неї зміни. Часозатратні завдання вносяться в таблицю у вигляді блоків, які також можна дублювати в гугл-календар. Наприклад, робота над написанням курсової не робиться студентом за один день. До того ж така робота вимагає ґрунтовної підготовки до цієї діяльності, тож студент повинен вчитися правильно розподіляти час, щоб не перевантажувати себе, а також щодня приділяти увагу цій роботі. Мозку легше працювати з тією інформацією, з якою він стикається постійно, а можливість бачити результати роботи зменшує стрес від відчуття, що студент не встигає або не може впоратися. Якщо робота для студента малозрозуміла, то тоді рекомендується додаткового застосувати метод «Швейцарського сиру» та розпочати роботу спочатку над зрозумілими завданнями, а потім переходити до інших складніших фрагментів. Так, під час

написання наукових тез, ми пропонуємо студентам розпочати з ознайомлення з інформаційним листом конференції за допомогою маркеру, потім – створити вордівський документ та оформити його за вимогами інформаційного листа: виставити поля, зробити шапку з інформацією про студента, підібрати та оформити літературу тощо. Поступово незвичне для першокурсника завдання буде оформлюватися у щось зрозуміле, а рівень супротиву роботі знижуватиметься.

Важливим є донесення до студента того, що навчання в системі вищої освіти пов'язано передусім із розвитком відчуття самовідповідальності, здійснення безперервного навчання, розвитку і професійних, і особистісних навичок. «Здобуття та відшліфовування навичок відбувається щоденно. Здатність вчитися – це навичка і теперішнього, і майбутнього. З огляду на те, як швидко відбуваються зміни, як динамічно розвиваються ринки, створюються нові умови, щоби бути в тренді, потрібно навчатися. І це вміння, очевидно, стане у пригоді і сучасному документознавцю [10, с. 162].

Висновки. Отже, формування м'яких навичок зумовлене об'єктивними потребами сучасного ринку праці, який дедалі більше орієнтується на фахівців із розвиненими надпрофесійними компетентностями. У процесі аудиторної та позааудиторної діяльності студентів-документознавців викладачі застосовують різноманітні методи розвитку soft skills. Водночас процес вдосконалення освітньої діяльності є постійним і таким, що залежить від вимог щодо компетентностей майбутніх спеціалістів ринком праці. До того ж, як ми вже зазначали, розвиток гнучких навичок не повинен відбуватися за рахунок професійних, а тому педагогам необхідно знаходити баланс у цьому питанні, а також чітко усвідомлювати які гнучки навички необхідно розвивати, в якості посилення професійних.

Список використаних джерел

1. Ганаба С. Soft skills епохи «плинної модерності»: як змінюється змістовне наповнення освіти. *Вища освіта України*. 2023. № 2. С. 25–31.
2. Зленко А., Мірошніченко Д. Розвиток комунікативної компетентності у фахівців з документознавства та інформаційної діяльності як запорука успішної кар'єри. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2021. № 13. С. 291–310. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2021-13-291-310>
3. Коваль К. О. Розвиток soft skills у студентів – один з чинників для їх працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167.
4. Кондрашова О. В., Дещенко О. М., Ходикіна Ю. Ю. Передові інновації в навчанні soft skills: Перспективи та прогнози для вищої освіти України. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13131756>
5. Левіт Д., Євтухова Т. Розвиток soft skills у контексті сталого розвитку освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. Т. 12. № 1. С. 57–62.
6. Малик Г. Д. Компетентнісний профіль документознавства. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2013. Вип. 41. С. 82–92.
7. Наход С. А. Значущість «soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. № 63. С. 131–135.
8. Про вищу освіту: Закон України 01.07.2014 № 1556-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*: вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 17.02.2026).
9. Федоренко Н. І. Сучасні технології формування «soft skills» у студентів ООП «Соціальні та медіа-комунікації». *Міждисциплінарний дискурс у дослідженні феномену соціального*. 2021. С. 191–211. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9eb3762-66bb-4252-bd72-aa05862e95df/content> (дата звернення: 17.02.2026).

10. Цілина М. Формування soft skills і компетенцій у здобувачів вищої освіти як підґрунтя адаптації майбутніх фахівців до професійної діяльності. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2023. № 11. С. 156–166. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675>

11. Шелякіна А., Торосян О. Формування та розвиток soft skills у студентів вищих навчальних закладів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 66 (3). С. 272–276.

References

1. Hanaba S. (2023). Soft skills epokhy «plynnoi modernosti»: yak zminiuietsia zmistovne napovnennia osvity [Soft Skills of the Era of «Liquid Modernity»: How the Substantive Content of Education Is Changing]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher Education of Ukraine*, 2, 25–31 [in Ukrainian].

2. Zlenko A., Miroshnichenko D. (2021). Rozvytok komunikatyvnoi kompetentnosti u fakhivtsiv z dokumentoznavstva ta informatsiinoi diialnosti yak zaporuka uspishnoi kariery [Development of Communicative Competence in Specialists in Records Management and Information Activities as a Prerequisite for a Successful Career]. *Sotsium. Dokument. Komunikatsiia – Society. Document. Communication*, 13, 291–310 [in Ukrainian].

3. Koval K. O. (2015). Rozvytok soft skills u studentiv – odyz z chynnykiv dlia yikh pratsevlashtuvannia [Development of Soft Skills in Students as One of the Factors of Their Employability]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu – Bulletin of Vinnytsia Polytechnic Institute*, 2, 162–167 [in Ukrainian].

4. Kondrashova O. V., Deshchenko O. M., Khodykina Yu. Yu. (2024). Peredovi innovatsii v navchanni soft skills: Perspektyvy ta prohnozy dlia vyshchoi osvity Ukrainy [Advanced Innovations in Teaching Soft Skills: Prospects and Forecasts for Higher Education in Ukraine]. *Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13131756> [in Ukrainian].

5. Lievit D., Yevtukhova T. (2024). Rozvytok soft skills u konteksti staloho rozvytku osvity [Development of Soft Skills in the Context of Sustainable Development of Education]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 12, 1, 57–62 [in Ukrainian].

6. Malyk H. D. (2013). Kompetentniisnyi profil dokumentoznavstva [Competency Profile of Records Management]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture*, 41, 82–92 [in Ukrainian].

7. Nakhod S. A. (2018). Znachushchist «soft skills» dlia profesiinoho stanovlennia maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [The Significance of «Soft Skills» for the Professional Development of Future Specialists in Socioeconomic Professions]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universy-tetu imeni M. P. Drahomanova. Ser. 5: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Ser. 5: Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*, 63, 131–135 [in Ukrainian].

8. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy 01.07.2014 № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine]. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy: vebseit. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (accessed: 17.02.2026) [in Ukrainian].

9. Fedorenko N. I. (2021). Suchasni tekhnologii formuvannia «soft skills» u studentiv OOP «Sotsialni ta media-komunikatsii» [Modern Technologies for the Formation of «Soft Skills» in Students of the Educational Program «Social and Media Communications»]. *Mizhdystsyplinarnyi dyskurs u doslidzhenni fenomenu sotsialnoho – Interdisciplinary Discourse in the Study of the Social Phenomenon*, 191–211. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9eb3762-66bb-4252-bd72-aa05862e95df/content> (accessed: 17.02.2026) [in Ukrainian].

10. Tsilyna M. (2023). Formuvannia soft skills i kompetentsii u zdobuvachiv vyshchoi osvity yak pidgruntia adaptatsii maibutnikh fakhivtsiv do profesiinoy diialnosti [Formation of Soft Skills and Competencies in Higher Education Students as a Basis for the Adaptation of Future Specialists to

Professional Activity]. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk – Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 11, 156–166. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675> [in Ukrainian].

11. Sheliakina A., Torosian O. (2023). Formuvannia ta rozvytok soft skills u studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv [Formation and Development of Soft Skills in Students of Higher Educational Institutions]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Topical Issues of the Humanities*, 66 (3), 272–276 [in Ukrainian].

Отримано 11.03.2026.

Прийнято до друку 25.03.2026.

Опубліковано 08.04.2026.

Received 11.03.2026.

Accepted for publication 25.03.2026.

Published 08.04.2026.